

AKTYVAUS FIZINIO GYVENIMO GALIMYBĖS SAVIVALDYBĖSE

Jonas Mickus

Vilnius, 2017 05 10

Sporto politika

- Pagal Vietos savivaldos įstatymą **kūno kultūros ir sporto plėtojimas, gyventojų poilsio organizavimas** yra savarankiškoji funkcija.
- Lietuvos savivaldybės daug investuoja finansinių išteklių ir kryptingai dirba įgyvendindamos sporto politiką bei Valstybinę sporto plėtros strategiją, Kūno kultūros ir sporto įstatymą ir kt. teisės aktus.

SPORTO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS SAVIVALDOS LYGMENYJE

- Savivaldybėje už kūno kultūrą ir sporto politikos formavimą atsakinga savivaldybės taryba;
- Už kūno kultūrą ir sporto politikos įgyvendinimą atsakinga savivaldybės administracija su struktūriniais padaliniais (Kūno kultūros ir sporto, švietimo, sveikatos skyriais, seniūnijomis), sporto centrais, sporto klubais ir kt. įstaigomis, pasitelkiant NVO ir vietos bendruomenes.

Savivaldos strateginiai dokumentai

- Kūno kultūra ir sportas bei gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas yra įtraukta į savivaldybių **strateginius plėtros planus**.
- Kiekvienos savivaldybės SPP tikslai panašūs, tai:
 - sveikos ir saugios visuomenės formavimas;
 - savivaldybės valdymo ir teikiamų kultūros ir sporto paslaugų kokybės gerinimas, gyventojų iniciatyvų skatinimas;
 - kūno kultūros ir sporto infrastruktūros atnaujinimas, modernizavimas ir jos plėtra, savivaldybės gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas ir pan.

Savivaldos strateginiai dokumentai

- Kad įgyvendintų SPP išsikeltus tikslus ir uždavinius, savivaldybės nusimatė įvairias priemones, tai:
- sporto objektų infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra švietimo įstaigose;
- rekreacinių zonų viešose vietose įrengimas ir plėtra, jų pritaikymas aktyviam laisvalaikiui ir poilsiui;
- įvairių socialinių grupių asmenų įtraukimas į aktyvią fizinę ir sportinę veiklą;
- sporto varžybų ir sveikatingumo renginių bei dalyvių skaičiaus juose didinimas;
- sporto ir kultūrinių švenčių, varžybų ir stovyklų organizavimas;

Aktyvaus ir sveiko gyvenimo būdo propagavimas

- Kiekvienais metais savivaldybių biudžete skiriama lėšų sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto renginių programų veikloms finansuoti.
- Bendruomenės, sporto ir sveikatingumo klubai skatina aktyvią fizinę veiklą, populiariai sveiką gyvenimo būdą, vykdo sporto šventes, masinius – edukacinius užsiėmimus;
- Tradiciškai organizuojamos sporto šventės seniūnijose, miestų, miestelių sporto renginiai švenčių metu, rudens ir pavasario krosai; žiemos sveikatos ir sporto šventės, pėsčiųjų, dviračių žygiai, diena be automobilio ir t.t.

Aktyvaus ir sveiko gyvenimo būdo propagavimas

- Daug renginių – varžybų jaunimui (darželinukams – sveikuoliukų sportinės šventės, mokiniams sporto žaidynės.
- Vykdomos krepšinio, tinklinio, futbolo ir kitos pirmenybės.
- Daugumoje savivaldybių įsteigti seniūnijų sporto organizatorių etatai (nuo 0,2 iki 1), tai sudaro palankesnes sąlygas kaimo bendruomenei sportuoti.
- Jų pagrindinis darbas koordinuoti sportinę veiklą savo seniūnijos ribose, organizuoti išvykas į kitose seniūnijose ir savivaldybėse vykstančias varžybas.

Savivaldybių pavyzdžiai

- Savivaldybės skiria pakankamai daug dėmesio ir išteklių sporto bazių įrengimui ir remontui; plėtojamos rekreacinės zonos.
- Tam naudojamos ES SF, valstybės, savivaldybių ir rėmėjų lėšos.
- Pvz. **Akmenės r.** atnaujinti 5 mokyklų sporto aikštynai, įrengtos 3 ekstremalaus sporto rampos (SKATE parkai), yra automobilių kroso trasa, nutiesta apie 17 km dviračių takų, seniūnijose įrengtos 4 lauko treniruoklių aikštelės, 3 universalios dirbtinės dangos sporto aikštelės.

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Druskininkuose** ypač skatinama vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų sportinė saviraiška, organizuojamas jų aktyvus laisvalaikis, vykdomos moksleivių neformaliojo ugdymo programos kūno kultūros srityje.
- Nuolat plečiama ir atnaujinama sporto infrastruktūra užtikrina tinkamas sąlygas ne tik įvairių amžiaus grupių gyventojų aktyviai fiziniai veiklai, sportininkams mėgėjams, bet ir profesionalams.

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Kauno m.** savivaldybė skelbia „Iniciatyvas Kaunui“ – tai programa, kviečianti NVO ir miesto bendruomenes prisidėti prie Kauno problemų sprendimo, siūlant iniciatyvas ir teikiant paraiškas.
- Iniciatyvos orientuotos į sporto vystymą, fizinį užimtumą - Sporto organizacijų indėlio į vaikų ir jaunimo ugdymą, užimtumą per sportą, įvairių sporto šakų plėtrą skatinimas;
- Viešosiose miesto erdvėse - 39 vietose (parkuose, skveruose, šalia daugiabučių namų) Kauno miesto savivaldybės biudžeto lėšomis įrengti 338 treniruokliai.

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Ignalinos** r. sporto ir pramogų centro siūlomoms paslaugoms (treniruoklių salė, baseinas) yra taikomos nuolaidos vaikams iki 18 m.
- BU mokyklų sporto salėse ir aikštynuose yra numatytas laikas bendruomenės narių aktyviai veiklai.
- **Pasvalio** r. gyventojams taikomos nuolaidos, o kai kurioms grupėms ir nemokamai sudaromos galimybės naudotis sporto mokyklos sporto salėmis, baseinu, stadionu, universalia sporto aikštele, teniso kortais, bendrojo ugdymo mokyklų sporto salėmis, stadionalais, universaliomis sporto aikštelėmis ir kt. įrenginiais bei inventoriumi.

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Utenoje** įrengtos dviračių, slidinėjimo, bėgimo, pėsčiųjų apšviestos trasos.
- Sutvarkyti miesto parkai. Prie Utenos daugiafunkcio sporto centro, „Utenio“ stadione, mikrorajonuose įrengti treniruokliai, kuriais naudojasi miesto bendruomenė.
- Bendruomenės poreikiams kasdien iki 22 val. atviras „Utenio“ stadionas, renovuotos mokyklų aikštelės mikrorajonuose.
- 2 neįgaliųjų klubai (86 asmenys) dalyvauja Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sporto projekte.

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Jonavos r.** be tradicinių kūno kultūros ir sporto renginių ar varžybų, vykdomos naktinio bėgimo, dviračių lenktynių, futbolo, krepšinio ir kt. sporto varžybos.
- **Vilniaus r.** aktyviai fizinei veiklai organizuoti ir sveikai gyvensenai skatinti Nemenčinės bei Rudaminos daugiafunkciniuose centruose bei jų 9 skyriuose įsteigti sporto metodininkų etatai.
- Jų veiklos paskirtis – ugdyti fizinį aktyvumą, skatinti domėtis sportu ir fizine kultūra, treniruoti turinčius pomėgius įvairiose sporto srityse tiek jaunos, tiek ir vyresnio amžiaus rajono gyventojus

Savivaldybių pavyzdžiai

- **Lazdijų r.** atnaujinti visų BU mokyklų sporto aikštynai, suremontuotos sporto salės.
- Lazdijuose ir Veisiejuose įrengti dviračių takai.
- Veisiejų miesto parke pastatyti lauko treniruokliai, sutvarkytas paplūdimys.
- Savivaldybės visuomenės sveikatos biuras organizuoja įvairias fizinio aktyvumo veiklas (pvz.: šiaurietiškasis ėjimas, mankštos, jogos užsiėmimai, sveikatos mokyklos).

Savivaldybių pavyzdžiai

- Sveikos gyvensenos srityje daug dirba savivaldybių visuomenės sveikatos biurai.
- Gerėja gyventojų informuotumas sveikatos klausimais, didėja profilaktškai pasitikrinančių mokinių skaičius, suformuotos aktyvių sveikos gyvensenos šalininkų grupės savivaldybėse.
- Atliekamas mokyklų sveikatos priežiūros veiklos sistemingas koordinavimas ir organizavimas.
- **Problema** - dar nepakankamai gyventojai suvokia, kad jie patys atsakingi už savo sveikatą.

Kūno kultūros ir sporto bazė

- Sporto ir laisvalaikio bazių, skirtų plaukimui ir maudymuisi - 45 (be privačių).
- Infrastruktūros išlaikymo kaštai 8 mln. Eurų/m.
- Esama infrastruktūra nėra tinkamai ir efektyviai panaudojama vaikų mokymui plaukti, nes:
 - Pirmoje dienos pusėje, kai vyksta pamokos, dauguma baseinai stovi tušti;
 - Vasaros laikotarpiu beveik visi jie veiklos nevykdo.
- Žmogiškieji ištekliai – 140 plaukimo treneriai.

Mokymas plaukti

- Savivaldybės, kuriuose veikia baseinai skiria lėšas infrastruktūros išlaikymui.
- Savivaldybių lėšomis buvo finansuojamas mokinių pavėžėjimas iki baseinų ir atgal.
- Kai kurios savivaldybės kiekvienais metais skiria tikslinį finansavimą vaikų mokymo plaukti programoms (Alytaus, Kauno m., Anykščių, Kaišiadorių, Utenos r., Marijampolės savivaldybės).

Kūno kultūros ir sporto bazė

- Nuolat gerėjanti kūno kultūros ir sporto bazė, plėtojama infrastruktūra;
- Žinybinių barjerų įveikimas.

Problemos

- Dar ne visose savivaldybėse pakankama bazė aktyviai sportiniai veiklai
- Nėra sistemos, trūksta noro ir iniciatyvos
- Šalies ir vietos politikų požiūris
- Aiškios finansavimo sistemos
- Galimybės pritraukti kitus finansavimo šaltinius
- Tėvų aktyvumo, supratimo ir noro
- Instruktoriai, jų mokymas.

Siūlymai

Aiški ir nuosekli valstybės politika:

- Lėšas Neformaliajam krepšeliui skirti 12 mėn., kad vasaros metu būtų galima organizuoti ir vykdyti vaikų mokymo plaukti stovyklas
- Infrastruktūros plėtra;
- Pastovus ir pakankamas vaikų, jaunimo ir kt socialiai jautrių gyventojų grupių fizinio užimtumo programų finansavimas;
- Ugdymo programų pakeitimas
- Fizinio aktyvumo instruktorių rengimas
- Visuomenės švietimas

KAS DAR?

- Vien priimti Seime įstatymą ar kitą teisės aktą dar nieko nereiškia.
- Nieko nereiškia ir savivaldybių įpareigojimas jį vykdyti.
- Reikalingas susitarimas visais lygmenimis ir sistemiškas požiūris.
- Finansiniai ir kt. resursai
- ***“kas svarbiau: sukurti sąlygas saugiam, sveikam, prasmingam ir laimingam gyvenimui ar sutaupyti ... Eurų?”***

Dėkoju už dėmesį

Jonas Mickus
jonas.mickus@lsa.lt